

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Ομιλίες – Χαιρετισμοί

Υπουργός Πολιτισμού κ. Λίνα Μενδώνη

Σήμερα είναι μια σημαντική μέρα, γιατί παρουσιάζεται μία πρωτοβουλία του Σωματείου «Διάζωμα», του Εθνικού Θεάτρου, με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού.

Τι αφορά αυτό; Αφορά παραστάσεις τις οποίες διοργανώνει το Εθνικό Θέατρο για να παρουσιαστούν σε λιγότερο γνωστά -προτιμώ τον όρο «λιγότερο γνωστά» από τον όρο «άγνωστα»- αρχαία θέατρα σε όλη την Ελλάδα. Κατ' αρχήν, θέλω να πω ότι και η πρωτοβουλία αυτή -που έχει και την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού- εντάσσεται στην πολιτική του Υπουργείου, αφενός, της κοινωνικοποίησης των μνημείων, αφετέρου, της όσμωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς με τη σύγχρονη δημιουργία.

Ξέρετε πάρα πολύ καλά ότι από το 2019 μια βασική μας πολιτική είναι να ανοίξουν οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μουσεία για να φιλοξενούν δράσεις της σύγχρονης Τέχνης, του σύγχρονου Πολιτισμού. Και αυτό για ποιον λόγο; Διότι η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί διαχρονικά πηγή έμπνευσης για τη σύγχρονη δημιουργία. Και από την άλλη, οι διαχειριστές, οι επιμελητές της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορούν να κατανοούν και να ερμηνεύουν καλύτερα το πολιτιστικό απόθεμα, ένα μνημείο, μέσα από τα μάτια ενός σύγχρονου δημιουργού.

Για μας, για μένα προσωπικά, το μνημειακό μας απόθεμα δεν είναι ούτε στατικό, ούτε είναι απλώς ένα μέρος ενός τουριστικού προϊόντος. Το πολιτιστικό μας απόθεμα είναι κάτι πάρα πολύ σημαντικό, εξαιτίας των αξιών που φέρει, και γι' αυτό θα πρέπει να εντάσσεται μέσα στην καθημερινή ζωή των πολιτών. Θα πρέπει ο κάθε πολίτης να έχει την έγνοια ενός μνημείου, όχι απλώς να θέλει να το επισκεφθεί, αλλά να θέλει, με τον τρόπο του, να έρθει πιο κοντά για να πάρει ένα μέρος των αξιών του, αλλά και για να το προστατεύσει. Γιατί είναι βαθιά μου πεποίθηση ότι τα μνημεία και οι αρχαιολογικοί χώροι όταν εντάσσονται στην καθημερινή ζωή, όταν είναι κοινωνικοποιημένα, και δεν αποτελούν μόνο ένα αντικείμενο το οποίο μπορούμε να το θαυμάζουμε, αλλά να το θαυμάζουμε από απόσταση και να μην μπορούμε να το αισθανθούμε οι ίδιοι.

Επομένως, η συγκεκριμένη πρωτοβουλία στηρίζεται απολύτως από το Υπουργείο Πολιτισμού, όχι μόνο οικονομικά. Χθες πέρασε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και γνωμοδότησε το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο ομοφώνως θετικά για τη χρήση των μνημείων που έχει ζητήσει το Εθνικό Θέατρο και το «Διάζωμα» προκειμένου να παρουσιάσουν τον «Πλούτο» σε μια εκδοχή για την οποία θα σας τα πει καλύτερα ο Διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου.

Και εδώ πρέπει να πω ότι αυτά τα 17 θέατρα που τελικά επελέγησαν είναι ένας πολύ μικρός αριθμός από τα περισσότερα από τα 125 αρχαία θέατρα τα οποία έχει εντοπίσει η αρχαιολογική έρευνα στον ελλαδικό χώρο.

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Όταν μιλάμε για αρχαίο θέατρο, στο μυαλό όλων έρχεται η Επίδαυρος ή το Ηρώδειο, το θέατρο της Δωδώνης, το θέατρο της Λάρισας, πλέον, αυτά είναι τα μεγάλα οικοδομήματα τα θεατρικά του αρχαίου κόσμου. Όμως, κάθε πόλη κράτος είχε το δικό της θέατρο, γιατί το θέατρο είναι αναπόσπαστο στοιχείο της Δημοκρατίας, της αρχαίας ελληνικής Δημοκρατίας.

Έχουμε, λοιπόν, θέατρα τα οποία είναι μακριά, χωρίς να υπάρχει εύκολα τρόπος πρόσβασης, που όμως έχουν αποκατασταθεί ή αναστηλωθεί, στον βαθμό που μπορούν, με συνέργεια του «Διαζώματος» και του Υπουργείου Πολιτισμού τα τελευταία χρόνια, τα αρκετά τελευταία χρόνια. Έχουμε, λοιπόν, θεατρικούς χώρους που είναι μέσα στον αστικό ιστό και που δεν είναι εύκολο να σταματήσει κανείς να τα δει, γιατί ο καθένας από μας στην καθημερινότητά του είναι βιαστικός. Του δίνουμε, λοιπόν, την ευκαιρία και αυτούς τους χώρους να μπορέσει να τους πλησιάσει, να τους προσεγγίσει και συναισθηματικά μέσα από μία παράσταση.

Χθες, λοιπόν, εγκρίθηκε το σύνολο των χώρων από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Το Συμβούλιο έβαλε τον όρο ότι δεν θα υπάρξουν τέλη, όπως είχαν ζητήσει οι Εφορείες, και δεν θα υπάρξει εισιτήριο, όπως είχε ζητήσει το Εθνικό Θέατρο. Η υποστήριξη, δηλαδή, του Υπουργείου Πολιτισμού συνίσταται από την επιχορήγηση την οποία έδωσε «εξτρά» στο Εθνικό Θέατρο και από την ατέλεια στη χρήση των χώρων.

Αυτό το οποίο με το Συμβούλιο είναι να υπάρξει εισιτήριο μόνο για τον αρχαιολογικό χώρο, εάν στους συγκεκριμένους χώρους υπάρχει εισιτήριο, αλλά τελικά νομίζω από το '17 είναι ζήτημα εάν σε έναν ή δύο από αυτούς τους χώρους υπάρχει εισιτήριο. Επομένως, είναι πολύ ξεκάθαρα τα πράγματα.

Ολοκληρώνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Σταύρο Μπένο για τη συνεχή συνεργασία του με το Υπουργείο Πολιτισμού όλα αυτά τα χρόνια. Και πρέπει να πω ότι το «Διάζωμα», δίνοντας τη δυνατότητα μέσω των δικών του διαδικασιών, να εκπονηθούν μελέτες αποκατάστασης των αρχαίων θεάτρων, ξεκλείδωσε, για λογαριασμό του Υπουργείου Πολιτισμού, κεφάλαια, πόρους από τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, ώστε, με δεδομένες τις μελέτες που εκπονήθηκαν με τη διαδικασία του «Διαζώματος» σε συνεργασία με την Αρχαιολογική Υπηρεσία, η Αρχαιολογική Υπηρεσία να μπορέσει να υλοποιήσει τα έργα επί των μνημείων, τα οποία το Υπουργείο Πολιτισμού ενέταξε. Επομένως, κανείς μπορεί να δει τι σημαίνει η ανάπτυξη συνεργειών επ' ωφελεία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Θέλω να ευχαριστήσω και τον Γιάννη Μόσχο, ο οποίος ανταποκρίθηκε στην πρόταση του Σταύρου Μπένου να δουν, να εξετάσουν τη δυνατότητα παρουσίασης κάποιου έργου -του «Πλούτου», αλλά θα σας τα πει περισσότερο αναλυτικά ο κ. Μόσχος- στα συγκεκριμένα θέατρα. Και, εντέλει, ευχαριστώ όλες τις Εφορείες, όλες τις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού που ανταποκρίθηκαν απολύτως θετικά σε αυτή την πρωτοβουλία, παραχωρώντας τους χώρους, και όχι μόνον, συνεργαζόμενες με τους ανθρώπους του Εθνικού Θεάτρου, προκειμένου να στηθεί αυτή η παράσταση. Τέλος, θέλω να σας πω ότι ένας ακόμη όρος που ετέθη από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο να μην υπάρξει κάλυψη των ημερομηνιών -να μην υπάρξουν ίδιες ημερομηνίες- με τις παραστάσεις του προγράμματος «Όλη η Ελλάδα ένας πολιτισμός», το οποίο θα σας το παρουσιάσουμε σε

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

λίγες μέρες με τον Γιώργο Κουμεντάκη, και να μην υπάρξει επικάλυψη με τις εκδηλώσεις της Πανσελήνου του Αυγούστου που διοργανώνει η Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Σταύρο ευχαριστώ πολύ για όλη τη συνεργασία όλα αυτά τα χρόνια, νομίζω ότι έχουν γίνει πολλά και μπορούν να γίνουν ακόμη περισσότερα. Κύριε Μόσχο, σας ευχαριστώ πολύ για την πρωτοβουλία αυτή. Να είστε καλά.

Καλλιτεχνικός Διευθυντής Εθνικού Θεάτρου κ. Γιάννης Μόσχος

Αξιότιμη Υπουργέ Πολιτισμού, κυρία Λίνα Μενδώνη
Αξιότιμε κύριε Μπένο
Αξιότιμε κύριε Ντάρλα
Κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι,

Σας ευχαριστούμε για τη σημερινή σας παρουσία, σε αυτή την τόσο ζεστή μέρα. Με μεγάλη μου χαρά σας καλωσορίζω κι εγώ στην παρουσίαση του προγράμματος «Γνωριμία με αρχαία θέατρα της Ελλάδας», το οποίο υλοποιείται χάρη στην υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού, καρπό της συνεργασίας του Εθνικού Θεάτρου και του Σωματίου ΔΙΑΖΩΜΑ. Ένα πρωτοπόρο πρόγραμμα που θα δώσει την ευκαιρία στο κοινό να γνωρίσει αρχαία θέατρα της Ελλάδας που βρίσκονται σε διαδικασία αναστήλωσης και που τα περισσότερα από αυτά σπανίως υποδέχονται κοινό για την παρακολούθηση παραστάσεων.

Για τους σκοπούς του προγράμματος επιλέχθηκε από το Εθνικό ο *Πλούτος* του Αριστοφάνη, όπου ο μεγάλος μας κωμωδιογράφος διακωμωδεί τον άνισο τρόπο κατανομής του πλούτου, ένα θέμα διαχρονικά επίκαιρο και που δεν έχει σταματήσει, δυστυχώς, ποτέ να ταλανίζει την ανθρωπότητα από τους αρχαίους χρόνους έως σήμερα.

Ο *Πλούτος* θα παρουσιαστεί σε 17 σωζόμενα αρχαία θέατρα της ηπειρωτικής Ελλάδας, από τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο, σε μετάφραση από το πρωτότυπο και διασκευή Δημοσθένη Παπαμάρκου και σκηνοθεσία Μάνου Βαβαδάκη.

Ένα από τα θέατρα που θα φιλοξενήσουν την παράσταση του *Πλούτου* είναι και το Αρχαίο Θέατρο της Ζέας, που βρισκόμαστε σήμερα εδώ, δίπλα του. Ο καύσωνας δεν μας επέτρεψε να κάνουμε την παρουσίαση έξω, στον χώρο του θεάτρου. Η σημερινή παρουσίαση είναι και μια ευκαιρία να γνωρίσουμε όλοι μας το αρχαίο θέατρο Ζέας και το υπέροχο Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά που είναι σε άμεση επαφή μαζί του.

Το Εθνικό Θέατρο θα ταξιδεύσει με τον *Πλούτο* σε πολλά αρχαία θέατρα όλης της ηπειρωτικής επικράτειας που δεν έχει ξαναπαίξει, θα βρεθεί για πρώτη φορά στην ιστορία του σε νέους τόπους, σε τοπικές κοινότητες που για πρώτη φορά θα έρθουν σε επαφή με τη δραστηριότητα του Εθνικού Θεάτρου, γεγονός που μας γεμίζει χαρά.

Όταν συζητούσαμε για την υλοποίηση του προγράμματος αυτού, μήνες πριν, η πρώτη αυτονόητη επιλογή ήταν ένα έργο του αρχαίου δράματος. Και πως θα σχεδιάζαμε μια

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

παραγωγή σε θέατρα που ως επί το πλείστον δεν έχουν υποδομές; Μια πρακτική δυσκολία που μας γέννησε νομίζω μια εύστοχη ιδέα: να παίξουμε την παράσταση με φυσικό φως και φυσικό ήχο, όπως και τα αρχαία χρόνια. Και μάλιστα με λίγους ηθοποιούς, με πέντε μόνο υποκριτές, που θα εναλλάσσονταν στους διάφορους ρόλους, όπως στην αρχαιότητα. Η ίδια η φυσιολογία των αρχαίων θεάτρων μας έδωσε τις απαντήσεις. Και καθόρισε βέβαια και τις λιτές σκηνογραφικές επιλογές, προκειμένου να προβληθεί η αρχιτεκτονική όλων αυτών των υπέροχων αρχαίων θεάτρων που θα ταξιδεύσουμε. Και δεν είναι τυχαίο βέβαια που επιλέχτηκαν για την παράσταση συντελεστές που ανήκουν όλοι στη νεότερη γενιά του θεάτρου, μεταφραστής, σκηνοθέτης, σκηνογράφοι, μουσικός, κινησιολόγος, ηθοποιός. Όχι μόνο γιατί θέλαμε να δώσουμε την ευκαιρία σε νέους καλλιτέχνες να δοκιμαστούν στο αρχαίο δράμα, αλλά και γιατί είναι σημαντικό να δούμε τον Αριστοφάνη μέσα από τα μάτια της νεότερης γενιάς, μέσα από τη δική τους σύγχρονη οπτική.

Το πρόγραμμα αυτό θα υλοποιηθεί χάρη στη βοήθεια και την υποστήριξη πολλών ανθρώπων και θεσμών. Καταρχάς να ευχαριστήσω τον Προϊστάμενο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ανδρέα Ντάρλα, αλλά και όλους τους εργαζόμενους του Μουσείου για τη ζεστή φιλοξενία τους για τη σημερινή παρουσίαση. Ευχαριστώ όλους τους ανθρώπους του Εθνικού που δουλεύουν για αυτό το πρόγραμμα εδώ και μήνες και συνεχίζουν να εργάζονται ακούραστα. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην Περιφερειακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση όλων των σταθμών της περιφέρειας που προσφέρθηκαν με μεγάλη χαρά να βοηθήσουν στη δημιουργία κατάλληλων υποδομών στα αρχαία θέατρα προκειμένου να μπορούν να υποδεχτούν κοινό, αλλά και στην επικοινωνία της παράστασης στις τοπικές κοινότητες. Πολλές ευχαριστίες οφείλουμε στο Σωματείο Διάζωμα και στους ανθρώπους του, τη Πόπη Μαλαπάνη για την αγαστή συνεργασία που έχουμε όλους αυτούς τους τελευταίους μήνες, και φυσικά τον Πρόεδρο του Διαζώματος, τον Σταύρο Μπένο, που συνέλαβε αρχικά την ιδέα του προγράμματος και είναι δίπλα μας σε κάθε στάδιο εκτέλεσής του. Κλείνοντας θέλω να ευχαριστήσω θερμά την Υπουργό Πολιτισμού, Λίνα Μενδώνη, για την αμέριστη υποστήριξή της στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος και τη χρηματοδότηση του από το ΥΠΠΟ, χάρη στην υποστήριξή σας έγινε δυνατό να γίνει πραγματικότητα το πρόγραμμα αυτό που σήμερα παρουσιάζουμε εδώ.

Σας ευχαριστώ.

Πρόεδρος Σωματείου ΔΙΑΖΩΜΑ κ. Σταύρος Μπένος

Η σημερινή μέρα είναι για εμάς ημέρα γιορτής, γιατί συνθέτει δύο από τα βασικά υπαρξιακά συστατικά του Διαζώματος: την αγάπη και τον μόχθο μας αφενός για τα αρχαία θέατρα και την πίστη μας αφετέρου στη δύναμη των συνεργειών.

Ως σωματείο έχουμε δουλέψει συστηματικά και αποφασιστικά ώστε να δρομολογηθούν εργασίες αναστήλωσης σε πολλά αρχαία θέατρα της χώρας μας, κυρίως αναθέτοντας μέσω χορηγιών τις μελέτες αποκατάστασης, τις οποίες στη συνέχεια το Υπουργείο Πολιτισμού εντάσσει σε κάποιο χρηματοδοτικό πρόγραμμα, ώστε να υλοποιηθούν. Ενδεικτικά αναφέρω ότι με αυτόν τον τρόπο σε 15 θέατρα έχει ολοκληρωθεί η αποκατάσταση, σε 25 θέατρα είναι

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

σε εξέλιξη οι εργασίες αποκατάστασης και για 10 θέατρα υπάρχει ετοιμότητα για ένταξη σε χρηματοδοτικό πρόγραμμα. Μέχρι πριν την ίδρυση του Σωματείου ΔΙΑΖΩΜΑ η αντίστοιχη πρόοδος είχε γίνει για 20 περίπου θέατρα.

Το όραμά μας όμως δεν σταματάει εδώ. Καμία τέτοια προσπάθεια δεν έχει ουσιαστικό νόημα εάν δεν καταφέρουμε να βρεθούν τα μνημεία στο κέντρο της ζωής των πολιτών και να αποτελούν μέρος της κοινωνικής, πολιτιστικής και οικονομικής τους καθημερινότητας. Και αυτό διότι πιστεύουμε ότι όταν οι πολίτες εντάξουν βιωματικά τα μνημεία στην καθημερινή τους ζωή, μόνο τότε θα τα γνωρίσουν, θα τα αγαπήσουν, θα τα φροντίσουν και θα τα υπερασπιστούν.

Αυτό το όραμα βέβαια απαιτεί ευρείες συνέργειες, όπως η σημερινή. Στη 16χρονη διάζωματική μας διαδρομή συναντήσαμε ανθρώπους με μεγάλο πάθος αλλά μικρή δύναμη, γιατί αγωνίζονταν μόνοι. Σε πολλές περιπτώσεις καταφέραμε να συνενώσουμε τις δυνάμεις αυτές -τους πολίτες με την κεντρική διοίκηση, τον επιχειρηματικό κόσμο και την τοπική αυτοδιοίκηση- στον κοινό στόχο της ανάδειξης του συγκλονιστικού πολιτιστικού μας πλούτου, και αυτό μας κάνει να ελπίζουμε ότι κάποια στιγμή η συνέργειες θα γίνουν η νοοτροπία μας, το σημείο από το οποίο θα ξεκινάμε τη συζήτηση.

Η σημερινή μέρα είναι για εμάς ημέρα γιορτής, γιατί το πρόγραμμα «Γνωριμία με αρχαία θέατρα της Ελλάδας» ενσαρκώνει και συμβολίζει όλα αυτά για τα οποία δουλεύουμε και επιπλέον μας επιβεβαιώνει ότι η πνευματική μας πυξίδα είναι σωστή.